

Monarhia in filmele si vremurile de razboi

Scris de Ninel Ganea
Vineri, 01 Iulie 2011 10:13

A existat o vreme in care razboaiele nu isi propuneau sa rezulte in anihilierea totala a adversarului (vezi Tratatul de la Versailles 1919) , in predarea neconditionata (vezi soarta Sudului in urma Razboiului de Secesiune) sau in justificarea victimelor colaterale (vezi bomba atomica, atacul NATO asupra Serbiei, ect).

Inainte de mult slavita perioada democratica, oamenii erau capabili sa faca distinctii, ierarhii si sa inteleaga ca razboiul face parte din natura umana cazuta. Iar din acest motiv trebuia disciplinat sub forma unui sistem cavaleresc, aristocratic, ce permitea infruntarea sub auspiciile unei ordini naturale.

“Aderarea la acest cod nu era desigur unanima si anumite violari socante pot fi mentionate, dar lumea civilizata era impotriva lor, iar conceptul de razboi total nu facea parte din ethosul incetatenit”, scria, intr-un [eseu memorabil](#) , Richard Weaver.

Exemplele de cavalerism si omenie, bazate pe o traditie a onoarei cu radacini covarsitoare in crestinism, erau predominante. Prin comparatie, astazi asistam la uciderea oamenilor nevinovati in numele unor idealuri vagi, in razboaie declarate juste prin decizii birocratice ale unor agentii indoielnice precum ONU.

{comments on}

Cantecul de lebada al cavalerismului si monarhiei a fost Primul Razboi Mondial, desi semnele sfarsitului s-au intrevazut mai devreme, daca e sa ne gandim doar la practicile democratice ale armatei revolutionare franceze, la razboiul total, “war is hell”, dus de anumiti generali ai SUA contra civililor din statele Confederate, samd.

Monarhia in filmele si vremurile de razboi

Scris de Ninel Ganea
Vineri, 01 Iulie 2011 10:13

Dar in timpul Marelui Razboi inca mai supravietuiau comportamente nobile, oameni delicati sufleteste, gesturi frumoase si o convingere aproape generala ca adversarul nu reprezinta un demon ce trebuie exterminat cu orice pret. (Propaganda relatiilor publice si scoala obligatorie nu isi facusera inca simtite pe deplin efectele.)

O reprezentare cinematografica superba a unui astfel de episod cavaleresc poate fi intalnita in “[La grande illusion](#)” (1937), regizat de Jean Renoir, fiul celebrului pictor impresionist.

Filmul, despre care Orson Welles spunea ca daca ar fi nevoit sa salveze un singur film pe acesta l-ar salva, prezinta povestea unor aviatori francezi capturati de armata germana. Capitanul cu origini nobile al armatei imperiale, interpretat emotionant de Erich von Stroheim, afla ca printre prizonieri se afla ofiteri, dintre care unul are sange albastru, asa ca se apleaca in fata lor, le intinde primul mana si ii invita la o masa foarte copioasa pentru situatia in care se aflau. Apoi face tot ce ii sta omeneste in putinta pentru a le asigura prizonierilor sai un trai cat mai onorabil. Spre marele merit al regizorului, filmul nu ramane doar la stadiul de evocare paseista, ci surprinde dialectica istorica ce avea sa inghita lumea intr-o confruntare cvasiapocapliptica la foarte putin timp dupa aceea.

Astfel, intr-un moment de slabiciune progresivista aristocratul francez ii marturiseste ofiterului german ca “nu putem face nimic pentru a opri mersul timpului”. Replica teutonului “nu stiu cine va castiga acest razboi, dar oricum cand se va termina va fi sfarsitul Rauffensteinilor si Boeldiusilor (numele familiilor din care proveneau cei doi – n.a.)” surprinde intr-o singura fraza disparitia unei lumi intregi, a unei traditii istorice, morale si religioase, aparitia unui nou tip de om, omul democratic fara insusiri.

Oricat ar parea de romantic (in sensul de fantastic) acest episod, exista numeroase alte intamplari istorice cel putin la fel de impresionante. De pilda, o intamplare aproape similara a avut loc in timpul razboaielor napoleoniene, cand ofiterii francezi si-au cerut scuze baronului Wintzigerode, prizonier al armatei lor, pentru comportamentul de badaran afisat de Bonaparte, care l-a insultat si a dorit sa-l execute. Dupa acest eveniment nefericit, francezii au incercat sa acopere rusinea produsa de corsican si l-au invitat pe baron sa cineze alaturi de ei.

Un film cu o tema similara, desi nu la fel de impresionant ca “La Grande Illusion”, este “[Un Joyeux Noel](#)

”, realizat dupa o intamplare adevarata petrecuta in Ajunul Craciunului in anul 1914. Atunci soldatii din cele doua tabere au oprit focul si au inceput sa schimbe cadouri, mancare, au participat la inmormantari si au cantat impreuna colinde. Evenimentul arata foarte clar ca nu doar nobilimea interiorizase codul cavaleresc.

Peste numai cativa ani lucrurile aveau sa stea cu totul altfel dupa cum o dovedeste exemplul armatei ruse rememorat de Erik von Kuehnelt-Leddihn intr-un [eseu stralucit](#) . In timpul Primului Razboi Mondial, dupa ce armata austriaca a recucerit orasul Lemberg, a descoperit intr-unul din apartamentele parasite de soldatii taristi o lista a obiectelor stricate si suma de bani necesara pentru a acoperi inlocuirea lor. In urmatorul conflict mondial, femeile din toata Europa se ascundeau in padure cand auzeau ca armatele rusesti sunt prin preajma, dar chiar si in aceste conditii au existat mai mult de doua milioane de violuri in zonele "eliberate".

In pofida (sau tocmai datorita tehnicii) foarte avansate pe care modernii o stapanesc astazi razboaiele contemporane au devenit din ce in ce mai inumane, iar amintiri precum cele de mai sus nu isi mai au locul pentru ca oameni ca personajul interpretat de von Stroheim au disparut in marsul democratiei, iar codul cavaleresc si valorile ce l-au inspirat au devenit o relicva incorecta politic.